

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ
DİNLER TARİHİ

DİNLER TARİHİ

HİNT, ÇİN VE İRAN DİNLERİ

Neler Öğreneceğiz?

1. **Hinduizm**
2. **Budizm**
3. **Sihizm**
4. **Konfüçyanizm**
5. **Taoizm**
6. **Mecusilik**

Hinduizm hakkında neler biliyorsunuz?

1. Hinduizm

Dinin adı	Sanatana Dharma/Ezeli Yasa
Başlangıcı	MÖ 1700
Öncü İsim	Yok
Tanrı Düşüncesi	Brahma: Yaratıcı; Vişnu: Koruyucu; Şiva: Yok Edici
Temel Kaynak (Kutsal Kitap)	Vedalar (Seçkinler için); Destanlar (Halk için)

İnanç Esasları	Samsara, Karma, Tenasüh, Kast
Ahlaki Esaslar	Dharma, Artha, Kâma, Mokşa
Akımlar	Vişnuculuk, Şivacılık, Şaktacılık
Nüfusu	700 milyon
Köken	Hindistan
Yayıldığı Ülkeler	Nepal, Seylan, Pakistan, Endonezya, Bangladeş

Hindistan:

- Hindistan, yaklaşık 1 milyar 335 milyon nüfusuyla dünyanın en kalabalık ikinci ülkesidir.
- Dinî inanç ve kültür çeşitliliği bakımından dünyanın sayılı ülkelerinden birisidir.
- Ülke nüfusunun yaklaşık % 80'i Hindu, % 14'ü ise Müslümandır.
- Ülkede Hıristiyanlar, Sihler, Budistler, Caynistler, Mecusiler, Yahudiler diğer dinî gruplardır.

- 7. yüzyıl gibi çok erken bir tarihte Hindistan'a ulaşan İslamiyet, Hinduizm'den sonra ülkenin ikinci en büyük dinidir.

- İslamiyet'in bölgede kalıcılığı Gazneliler Devleti'yle başlamış ve Babürlüler Devleti'nin bölgenin hâkimiyetini 1858'de İngilizlere bırakmasına kadar devam etmiştir.

- Hindistan'daki dinî, ilmî, mimari, kültürel ve sosyal faaliyetlerin neredeyse tamamı Müslüman Türk devletleri döneminde gelişmiştir.

- Günümüzde Hindistan, Endonezya'dan sonra en kalabalık Müslüman nüfusa sahip ülke konumundadır.

- Ülkedeki Müslümanların sayısı 180 milyon civarındadır. Hint alt kıtasının tamamında ise 500 milyondan fazla Müslüman yaşamaktadır.

Taç Mahal, Hindistan

1.1. Hinduizm'in Tarihçesi

- Hinduizm, çok uzun bir tarihî süreç içerisinde, çok farklı inanç ve kültürlerin birleşmesi neticesinde oluşmuştur.
- Hinduizm, kendinden sonra ortaya çıkan Budizm, Caynizm ve Sihizm'e kaynaklık etmiştir.
- Hint Avrupalı göçmenlerden olan Aryanlar MÖ 1700'lerden itibaren Orta Asya'dan göç ederek Hint alt kıtasına yerleşmişlerdir.
- Aryanların dinî inanç ve gelenekleri ile daha alt bir kültür olan yerli halkların inancının karışımı sonucu Hinduizm doğmuştur.
- Hinduizm'i tarihî gelişim süreci içerisinde dört dönemde incelemek mümkündür.

Vedalar Dönemi (MÖ 2000-500)	Klasik Hinduizm Dönemi (MÖ 500-MS 800)	Ortaçağ Dönemi (MS 800-1800)	Modern Dönem (1800'den Günümüze)
Başta Vedalar olmak üzere Hindu kutsal metinleri yazıya geçirilmiştir. Çok tanrıcılık hâkimdir. Kast sistemi (toplumsal sınıflar) ortaya çıkmıştır.	Budizm ve Caynizm dinleri doğmuştur. Hinduizm Hint yarımadasının tamamına hâkim olmuştur. Çok sayıda mabed inşa edilmiştir.	İslamiyet'in bölgeye ulaşmasıyla Hindu dinî düşüncesinde ciddi değişim ve dönüşüm yaşanmıştır. Hinduizm'in içinden Sihizm adı verilen yeni bir din doğmuştur.	Hıristiyanlığın etkisiyle Hinduizm'de yeni gelişmeler yaşanmıştır. Mahatma Gandi, Hindistan'ın bağımsızlığını kazanmasına öncülük etmiştir. (1947)

1.2. Hinduizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar

- Hinduizm'de bir inanç sistemi olmadığı gibi bir kurucusu, bağlayıcı tek bir kutsal kitabı ve zorunlu dinî uygulamaları da yoktur.
- Hinduizm birbiriyle çelişik ve zıt pek çok dinî, efsanevi, felsefi ve ahlaki öğretinin birlikteliğidir.
- Hinduizm Hinduların hayat tarzıdır.

Tanrı:

- Hinduizm çok tanrılı bir dindir.
- Sadece belli bir tanrıya tapınma emredilmez.
- Her Hindu'nun dilediği tanrıyı seçip ona tapınma özgürlüğü vardır.
- Günümüzde Hinduizm'in bütün mezhepleri **Brahma**'yı yaratıcı, **Vişnu**'yu koruyucu ve **Şiva**'yı da yok edici tanrı kabul eder ve saygı gösterir.

Brahma (temsili)

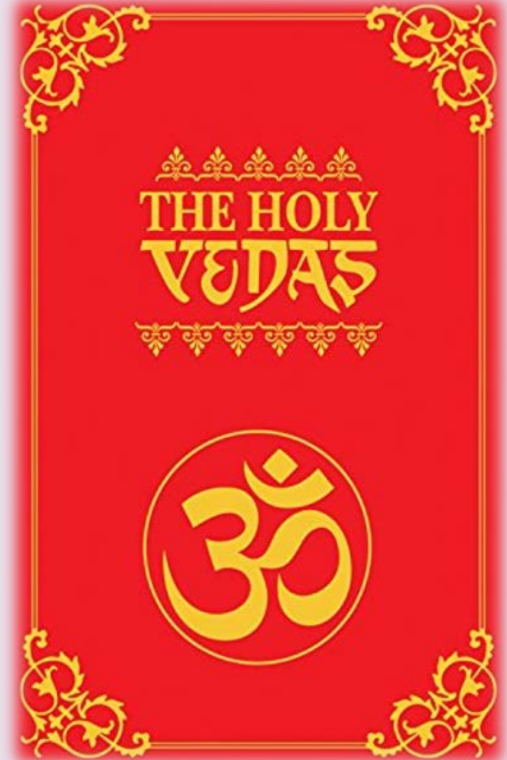
- Hindular, dünyada bozulan ahlaki ve kozmik düzeni yeniden sağlamak için Vişnu’nun farklı bedenlerde (avatar) dünyaya indiğine inanırlar.

- Rama ve Krişna, Vişnu’nun bedenleşmiş hâllerindendir.

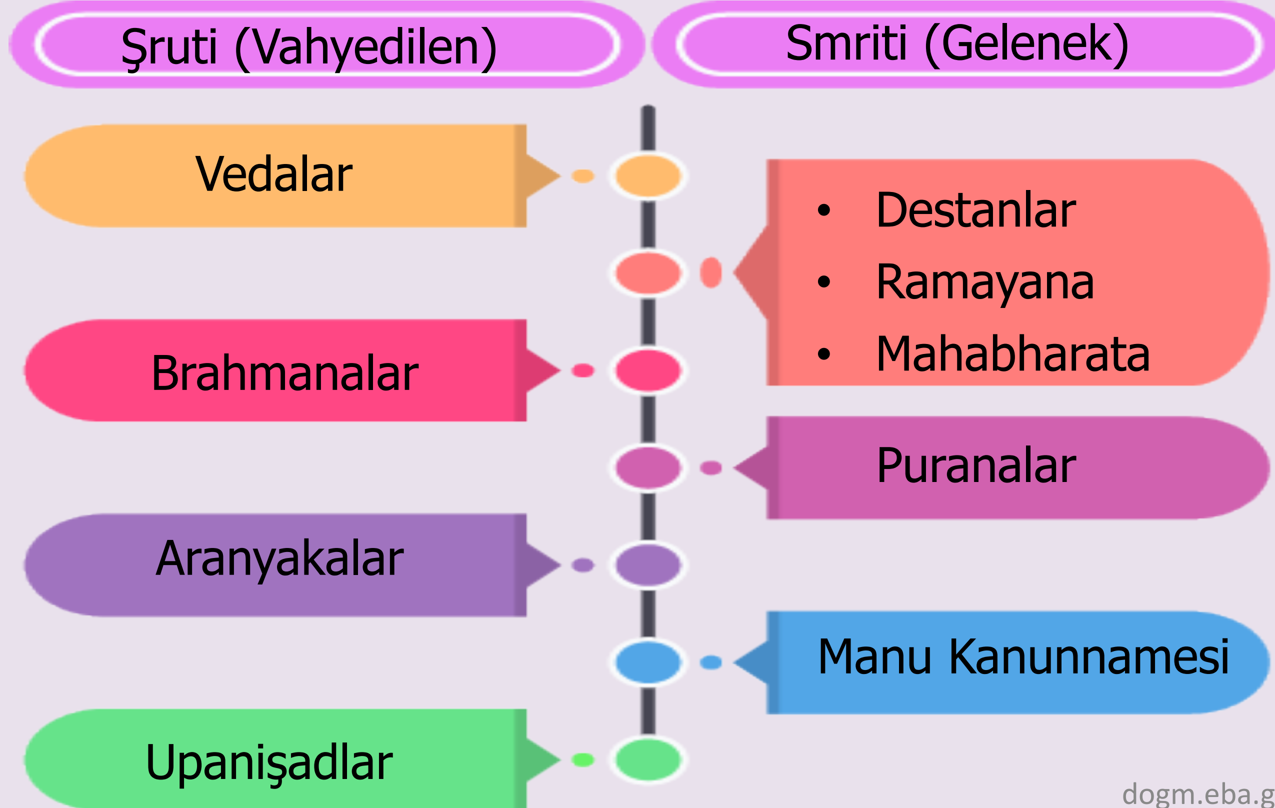

Rama (temsili)

Kutsal Kitap:

- Hinduizm'de tek bir bağlayıcı kutsal kitap bulunmaz.
- Hindu kutsal metinleri uzun bir tarihî süreç içerisinde derlenmiş ve yazıya geçirilmiştir.
- Vedalar, kutsal metinlerin en eskisi ve Hinduizm'in temelini oluşturan kitaptır.
- Hindu geleneklerini Vedalar şekillendirmiştir.

Hindu Kutsal Metinleri

Karma ve Tenasüh

- Hinduizm'de insanın dünya hayatı keder ve sıkıntıdan ibarettir.
- İnsan, kurtuluşa (mokşa/nirvana) ulaşıncaya kadar sonsuz bir döngü (samsara) içerisinde yeniden doğmaya ve sıkıntılarla dolu dünya hayatını tekrar tekrar yaşamaya mahkûmdur.

- **Tenasüh** (ruh göçü) ruhun bir bedenden başka bir bedene geçmesi, birbirini izleyen hayatlarda fiziksel bir biçim almasıdır.

- **Karma** ise kişinin geleceğini belirleyen ve samsara çarkını (doğum-ölüm döngüsü) döndüren, ruhun yeniden doğuşunu belirleyen sebep sonuç yasasıdır.

- Karma, bir önceki bedende ne ekersen bir sonraki bedende onu biçersin şeklinde tanımlanabilir.

Toplumsal Düzen ve Kast Sistemi

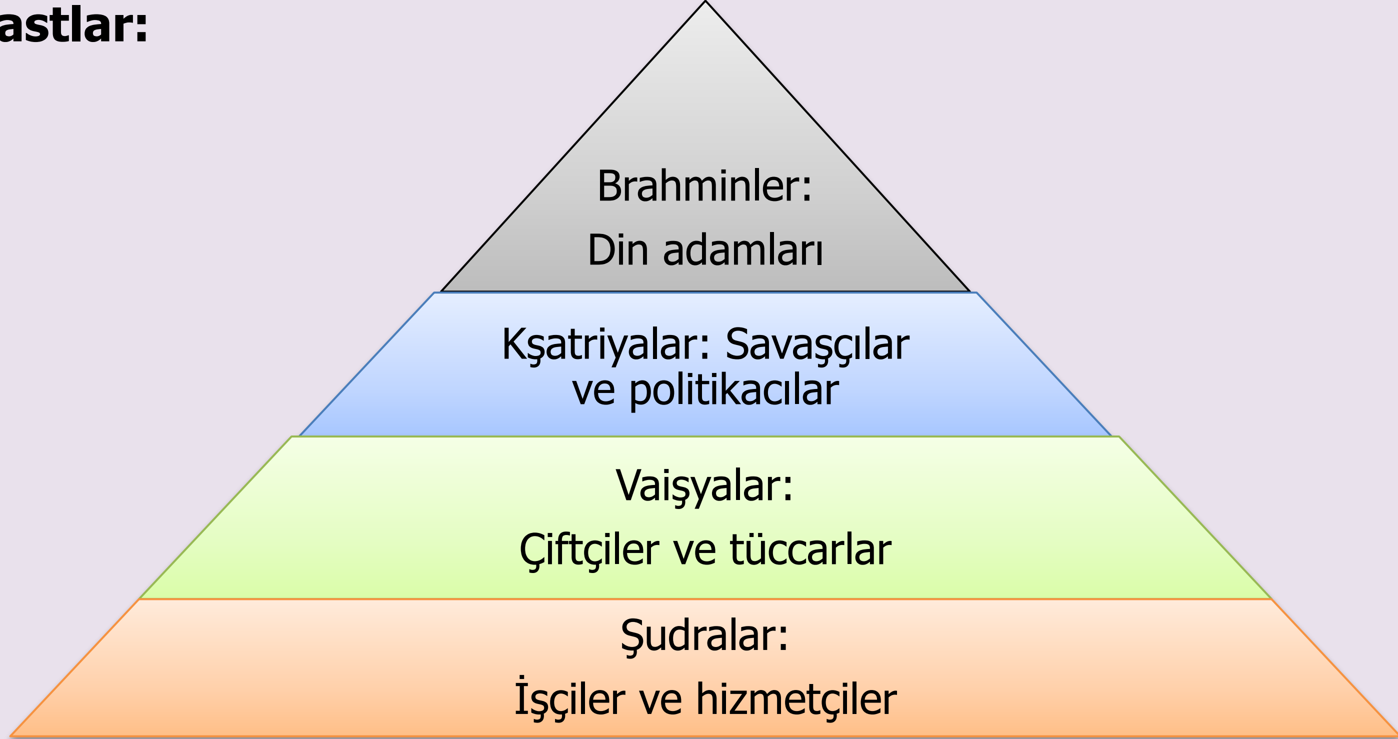
- Hint toplumu dört ana sınıftan oluşur. Her bir sınıfa **kast** adı verilir.

- Kast sisteminin nasıl başladığı tam olarak bilinmemektedir.

- Bir kasta mensup olmak doğumla kazanıldığı için sınıflar arası geçişlere izin verilmez.

Kastlar:

Brahminler:
Din adamları
Kşatriyalar: Savaşçılar ve politikacılar
Vaişyalar:
Çiftçiler ve tüccarlar
Şudralar:
İşçiler ve hizmetçiler

- Toplumda bir de kast dışında tutulan **paryalar** sınıfı vardır.

- Sosyal hayatta paryalara yönelik birçok kısıtlama ve ayrımcılık yapılır.

- Kamuya açık bazı yerlere girmeleri veya kendileri için ayrılan yerlerin dışında oturmaları yasaktır.

- Fiziksel ve ruhsal bakımdan kirli kabul edildikleri için Hindu tapınaklarına girmeleri yasaktır.

Hinduizm'de Ritüeller

- Hinduizm'de ritüel bireysel bir faaliyettir.
- Ritüeller, genellikle evlerde nadiren de tapınağa gidilerek yerine getirilir.
- Evlerde tanrıyı sembolize eden heykellerin önünde yapılan ayine **puja** denilir.

- Hindular hayatlarında en az bir defa kutsal mekânlardan birini hac amacıyla ziyaret etmeye çalışır.
- En önemli hac merkezleri arasında Banares şehri ve buradaki kutsal Ganj Nehri bulunur.

Yoga ve Meditasyon:

- Yoga, her türlü çile ve meditasyon yöntemlerini de içeren, bedeni ve zihni kontrol etme tekniği ve ruhu maddenin esaretinden kurtarıp özgürlüğüne kavuşturma çabasıdır.

Bayramlar:

- Hinduizm'de yüzlerce festival/bayram bulunur.
- Divali ve Holi, Hinduların en önemli iki bayramıdır.
- Kumbh Mela ise Hindistan'ın Ganj nehrine kıyısı olan dört şehirde, her birinde on iki yılda bir gerçekleştirilen yıkanma/arınma festivalidir.

Ölü Yakma Geleneği:

- Hindular ölülerini yakarlar.
- Cesedin yakılmasından sonra ruhun varlığını devam ettirdiğine inanılır.
- Ceset yakılarak bedenden ayrılan ruhun yeni bir bedene girmesine yardımcı olunduğu düşünülür.
- Kurtuluşa (mokşa) erdiğine inanılan kişilerin cesedi yakılmaz, toprağa gömülür.

Hinduizm'de Semboller:

Om: Mistik etkisi olduğuna inanılan en kutsal hecedir. Om hecesi, kutsal metinlerin ve duaların okunmasından önce; Yoga ve meditasyon yaparken söylenir.

Svastika: Kökeni çok eski tarihlere dayanır. Hinduizm'de mutluluk ve şans getirdiğine inanılan en uğurlu semboldür.

İnek: Doğurganlık ve bereketin sembolüdür. Hindistan'da ineğin kutsallığını nasıl başladığı bilinmemektedir. İneklerin tabu ve dokunulmaz oldukları inancı günümüzde de devam etmektedir.

Hinduizm'de Kutsal Mekânlar:

Benares: Hindistan'da bulunan yedi kutsal şehir içinde en önemlisi Benares'tir.

Benares, en önemli hac merkezidir. Kutsallığını içinden geçen Ganj Nehri'nden alır.

Allahabad: Ganj Nehri üzerinde bulunur.

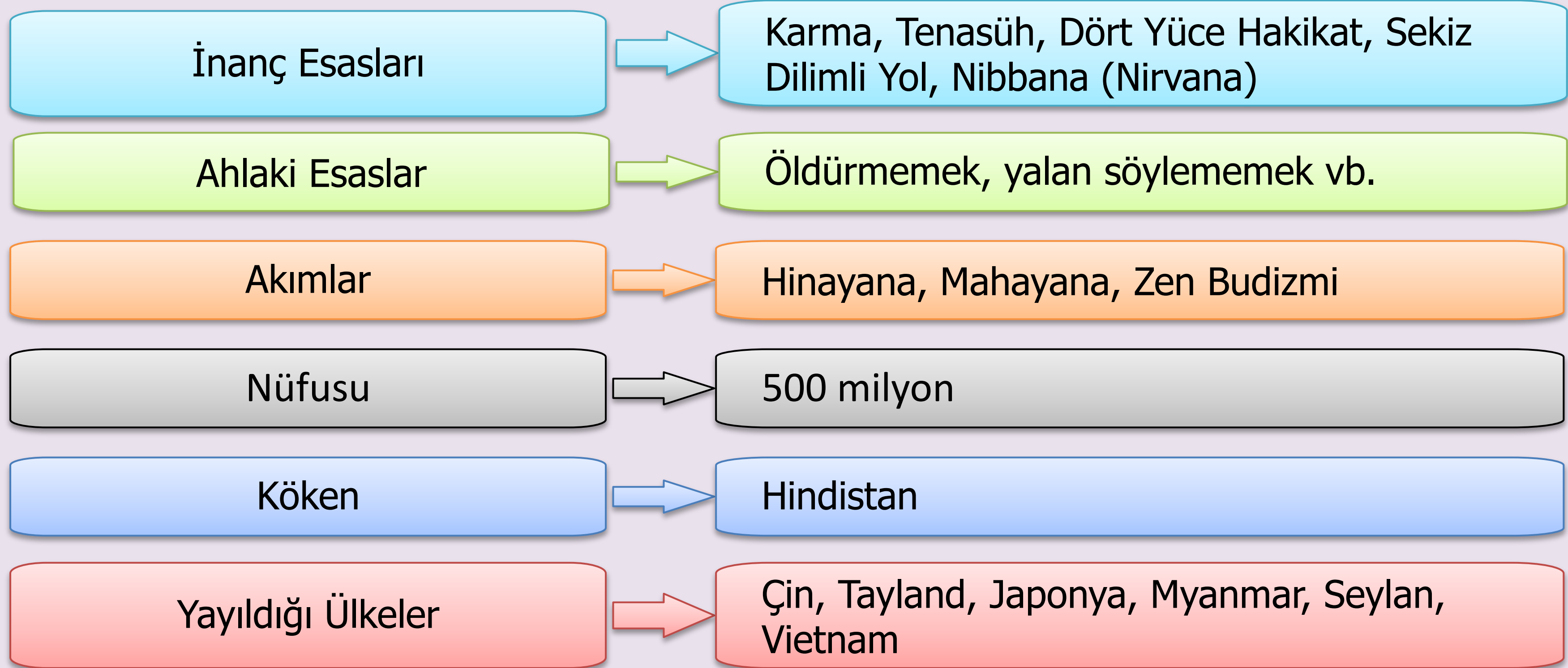
On iki yılda bir yapılan ve dünyadaki en kalabalık dinî tören kabul edilen Kumbh Mela'nın yapıldığı dört şehirden en önemlisidir.

Budizm hakkında neler biliyorsunuz?

2. Budizm

Dinin adı	Budda Dharma/Buda'nın Şeriatı
Başlangıcı	MÖ 6. yüzyıl
Öncü İsim	Siddharta Gautama Budda (MÖ 563-483)
Tanrı Düşüncesi	Tanrı'dan bahsedilmez
Temel Kaynak (Kutsal Kitap)	Tripitaka

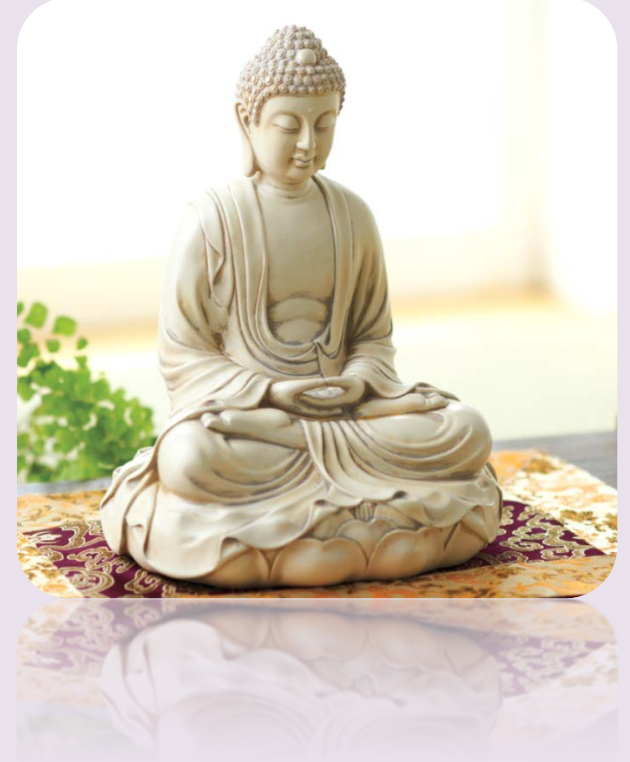

İnanç Esasları
Karma, Tenasüh, Dört Yüce Hakikat, Sekiz Dilimli Yol, Nibbana (Nirvana)
Ahlaki Esaslar
Öldürmemek, yalan söylememek vb.
Akımlar
Hinayana, Mahayana, Zen Budizmi
Nüfusu
500 milyon
Köken
Hindistan
Yayıldığı Ülkeler
Çin, Tayland, Japonya, Myanmar, Seylan, Vietnam

2. 1. Budizm’in Tarihçesi

- Budizm, MÖ 6. yüzyılda Kuzey Hindistan’da dünyaya gelmiş Siddharta Gautama'nın;

  - Hindu çok tanrıcılığına,
  - Hindu din adamlarının otoritelerine,
  - Kast sistemine,
  - Karma doktrinine

karşı çıkması sonucu ortaya çıkmış bir dindir.

Biliyor musunuz?

- ✓ Budda kelimesi, Budistlerin Siddharta Gautama'ya verdikleri dinî bir lakaptır. "Aydınlanmış" demektir.

- Basit bir Hindu mezhebi olarak başlayan bu hareketin, evrensel bir din hâline gelmesinde Kral Aşoka (MÖ 270-230) çok önemli bir yere sahiptir.

- Kral, Budizm'i krallığının resmî dini ilan etmiş, dünyanın değişik bölgelerine Budist misyonerler göndermiş ve Budist öğretilerinin belirlendiği konsiller toplamıştır.

- Böylece o, Budizm'in evrensel bir din kimliği almasında ciddi bir rol oynamıştır.

2.2. Budizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar

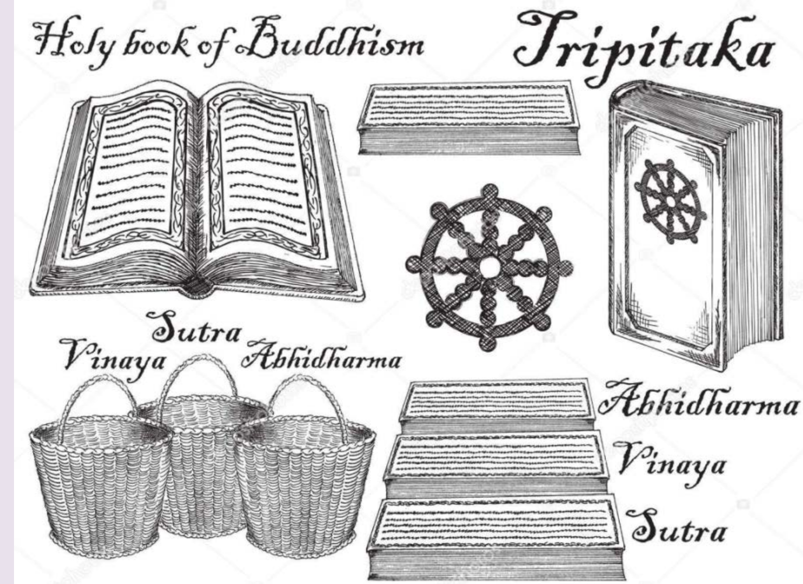
- Budda'nın söylemlerine bakıldığında Tanrı konusunda tam bir "ilgisizlik" göze çarpar.
- Bu nedenle Tanrı'yla ilgili bir şey söylenmediği için Budizm'de bir Tanrı inancının olmadığını idda edenler olmuştur.
- Günümüz Budist tapınaklarında Budda'nın heykelleri Tanrı ile ilgili boşluğu doldurmuştur.

Kutsal Kitap:

- Budda, kendinden sonra öğretilerini ihtiva eden bir kitap veya metin bırakmamıştır.

- Günümüzde kullanılan ve Tripitaka (Üç Sepet) şeklinde isimlendirilen külliyat, Budda'nın ölümünden sonraki yüzyıllar içinde konsiller aracılığıyla belirlenmiştir.

Dört Yüce Hakikat:

- Budda insanların kurtuluşu için bizzat kendisinin tecrübe ettiği ve dört yüce hakikat olarak isimlendirdiği bir yol önerir.

Dört Yüce Hakikat

Acı	Hayat acı ve ıstıraptır. Ölüm, hastalık, yaşlılık, sevdiğiniz bir şeyin devamlı olmaması, istediğimiz şeylere ulaşamama gibi hususlar acı ve ıstırap verir.
Acının kaynağı	Acı ve ıstırabın kaynağı, istek ve arzulardır. Kişinin, hayatta acı çekmesinin nedeni, onda bulunan istek, hırs ve arzulardır.
Acılardan kurtuluş	İstek ve arzulardan vazgeçilirse acılar sona erecektir.
Yöntem	İstek ve arzulara son vermek için, **Sekiz Dilimli Yolu** takip etmek gerekir.

Doğru söz
Doğru davranış
Doğru kazanç
Doğru çaba
Doğru muhakeme
Doğru meditasyon
Doğru anlayış
Doğru niyet
Sekiz Dilimli Yol

Karma

- Tenasüh inancına sahip Hindular gibi Budistler de kişinin bir sonraki hayatında hangi hâlde olacağını belirleyen temel unsurun karma olduğuna inanırlar.

Nibbana (Nirvana)

- Pali dilini kullanan Budistler, ebedi olan bu dünyaya gelme döngüsü olarak anlaşılan samsara çarkından çıkmaya Nibbana derler. Bu terim, Sanskritçe Nirvana'nın karşılığıdır.

Budizm’de Ritüeller

- Budizm’deki ritüeller, çoğunlukla bireyseldir ve ritüelin merkezinde Budda vardır.

- Birey, istediği bir vakitte Budda heykelinin veya Budizm’e ait bir sembolün önüne gelir ve diz çöker.

- Ellerini yüz hizasında avuç içleri yan yana gelecek şekilde birleştirir. "Budda’ya, Dhamma’ya ve Sangha’ya sığınırım." diyerek ayine başlar ve kutsal metinlerden pasajlar okur. Bu süre zarfında bazen tam bir secde pozisyonunda da ayinini sürdürür.

Yoga ve Meditasyon:

- Sekiz Dilimli Yol’un unsurlarından olan Doğru Muhakeme ve Doğru Meditasyon maddeleri, meditasyon uygulamasının ne kadar önemli olduğunu gösterir.

- Bu bağlamda zihin ve vücudun uygunsuz taleplerinin kontrol altına alınmasını amaçlayan meditasyon ve yoga uygulamaları, Budizm’de bir ritüeldir.

Vihara:

- Budist dinî yapıları için kullanılan ve tapınak, manastır, türbe anlamına gelen ayin yerleridir.

- Viharalar, genel ayin salonu, meditasyon odası, keşişlerin kaldığı odalar, stupa (kutsal emanetler bölümü) ve avludan oluşan bir külliye gibidir.

Bayramlar:

- Ay takvimini kullanan Budistler, her ayın birinci (hilal) ve on beşinci (dolunay) günlerini "ziyaret günü" diye isimlendirip viharalarda meditasyon yapan keşişlere katılırlar.

- Her ay yapılan bu bayramın dışında mezheplere göre farklı zamanlarda kutladıkları bayramlar da vardır.

Budizm’de Semboller:

Sekiz Dilimli Yol’un sembolüdür.

Om Mani Padme Hum: "Nilüferdeki mücevhere selam olsun" anlamındaki mantra.

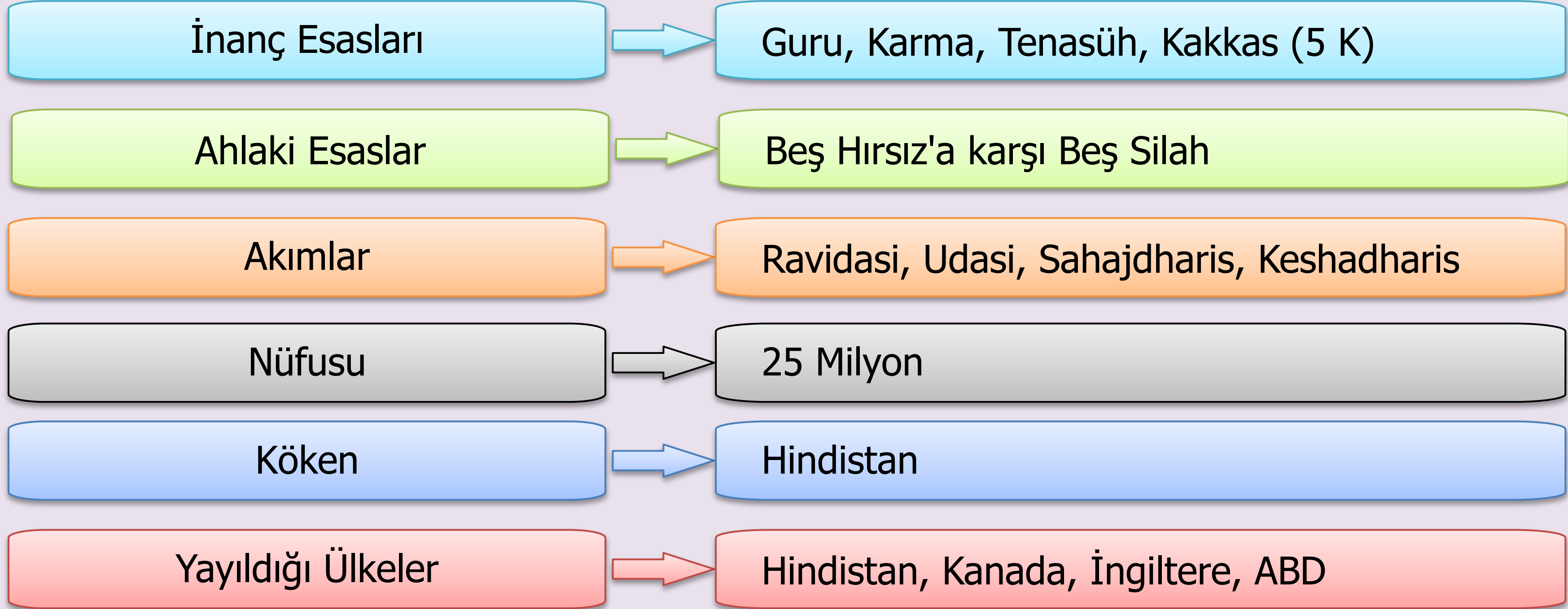
Dua çarkı.

- **Sihizm hakkında neler biliyorsunuz?**

3. Sihizm

Dinin adı	Guru-Mat (Guruların Niyeti), Sih (Talebe)
Başlangıcı	15. yüzyıl
Öncü İsim	Guru Nanak (1469-1538)
Tanrı Düşüncesi	Tek Tanrı
Temel Kaynak (Kutsal Kitap)	Adi Grant veya Guru Granth Sahip

İnanç Esasları
Guru, Karma, Tenasüh, Kakkas (5 K)
Ahlaki Esaslar
Beş Hırsız'a karşı Beş Silah
Akımlar
Ravidasi, Udasi, Sahajdharis, Keshadharis
Nüfusu
25 Milyon
Köken
Hindistan
Yayıldığı Ülkeler
Hindistan, Kanada, İngiltere, ABD

3.1. Sihizm'in Tarihçesi

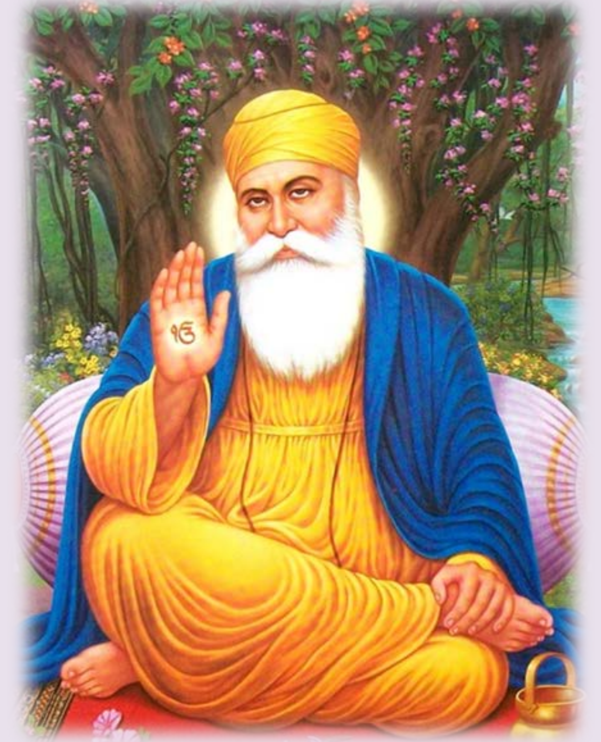
- Sihizm, Hindistan'da Hindu bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Guru Nanak'ın (ö. 1538) öğretileri etrafında şekillenen bir dindir.

- Nanak sonrası Sihizm'in gelişiminde guru yani öğretmen anlamına gelen liderler etkili olmuştur.

- Nanak sonrası Sihizm'de etkili olan 9 guru vardır.

- Sonuncu guru olan Gobind Sing kendisinden sonra kutsal kitap Adi Grant'ın Guru olduğunu ilan etmiştir.

3.2. Sihizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar

Tanrı:

- İslam'ın da etkisiyle Sihizm, Tanrı'nın mutlak tekliğini (monoteizmi) kabul eder.
- Bundan dolayı tanrının tasvir edilmesini (resim veya heykellerle) reddederler.

Tek Tanrı'nın sembolü Ik Onkar

Kutsal Kitap:

- Sihlerin kutsal kitabına, Adi Granth veya Guru Granth Sahib denir. Yaşayan guru olarak görüldüğü için Adi Granth'a, insan bir guruya gösterilen saygı ve davranışlar yapılır.

Adi Granth'ı yelpazeyle serinleten bir Sih

- Tenasüh ve Karma inanışı Sihlerde de vardır.
- Sihler, cennet veya cehennemin varlığını kabul etmezler.
- Tanrı'nın mutlak hakikat ve sevgisinde son bulmak bir nevi cenneti; bundan uzaklaşmak ise ebedi döngü olan cehennemi ifade eder.
- Kurtuluş için kişinin beş hırsız ve beş silaha dikkat edilmesi söylenir.
  - **Beş Hırsız:** Kibir, öfke, hırs, tutku ve şehvet
  - **Beş Silah:** Kanaat, hayırseverlik, şefkat, iyi davranış ve alçak gönüllü olmak

Sihizm'de Ritüeller:

İsim verme töreni

Çocuğa bir isim vermek üzere Sih tapınağında bir araya gelinir. Adi Granth'dan rastgele bir sayfa açılır ve sayfadaki ilk ilahinin ilk harfiyle başlayan bir isim verilir.

Amrit Sanskar

Erkek ve kadın Sihlerin, Khalsa teşkilatına girişi anısına yapılan bir törendir. Kişi artık Sihizm'in her türlü emir ve yasaklarından sorumludur.

Evlilik

Tek evlilik esastır ve boşanmaya istisnai durumlar hariç izin verilmez.

Tarik

Akhand Yolu olarak adlandırılan bu tören, Adi Granth'ın kesintisiz olarak 48 saat içinde ölüm, doğum, evlilik gibi sebeplerle baştan sona okunmasına denir.

Cenaze

Sihler, Hindular gibi ölülerini yakarlar. Cenazenin ardından ağlamak ve ağıt yakmak hoş karşılanmaz.

Bayramlar:

- **Vaisaki:** 14 Nisan’da Yeni Yıl için kutlanılır.
- **Divali:** Hindu Işıklar Bayramı Sihler tarafından da kutlanır.
- **Gurpurb:** Guruların doğum ve ölüm günleri anısına kutlanır.

Sihizm'de Semboller

Her Sihin, günlük yaşamında Kakkas (5K) diye isimlendirilen obje ve sembolleri kendilerinde bulundurması gerekir.

- En önemli Sih tapınağı, Pencap eyaletindeki Amritsar'da bulunan Altın Tapınak'tır.

Konfüçyanizm hakkında neler biliyorsunuz?

4. Konfüçyanizm

Dinin adı	K'ung Chia, Ju Chia
Başlangıcı	MÖ 6. yüzyıl
Öncü İsim	Kong-zi (Konfçyüs)
Tanrı Düşüncesi	Tien (Gök Tanrı)
Temel Kaynak (Kutsal Kitap)	Konuşmalar (Lun yu)

İnanç Esasları	Tanrı, ahiret, kutsal kitap
Ahlaki Esaslar	Beş Erdem, Beş İnsani İlişki
Akımlar	Zu Ksi ve Vang Yangming mezhepleri
Nüfusu	350 Milyon
Köken	Çin
Yayıldığı Ülkeler	Kore, Vietnam, Tayland, Tayvan, Japonya

Çin:

- Çin yaklaşık 1.3 milyar nüfusa ve 56 etnik gruba ev sahipliği yapan dünyanın en kalabalık ülkesidir.
- Günümüzde Çin'in resmî bir dini yoktur.
- Çin'de yasal ve yaygın bir din olmasa da Çinliler Konfüçyanizm'i, Taoizm ve Budizm ile birlikte Çin'in "üç büyük dini" arasında sayarlar.

- Günümüzde Çin nüfusunun yarısından fazlası (% 52) kendisini herhangi bir dine ait görmez.

- Ülkede Konfüçyüs ve Taoist inanca mensup olanlar % 22, Budistler % 18, Hıristiyanlar % 5 ve Müslümanlar % 2 civarındadır (24 milyon).

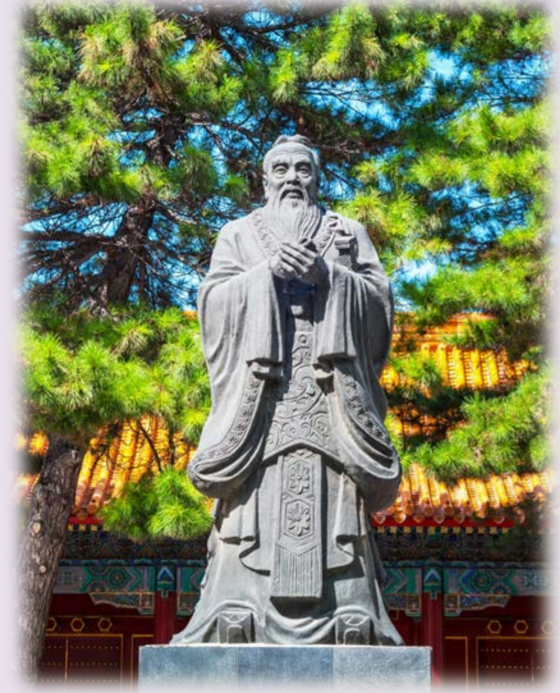

Uygur Müslümanları

4.1. Konfüçyanizm'in Tarihçesi

- Konfüçyanizm, MÖ 6. yüzyılda Çin'de ortaya çıkan ve Konfüçyüs'ün öğretilerinden yola çıkarak geliştirilen ahlak temelli bir dindir.

- Rivayete göre Konfüçyüs, MÖ 551-479 yılları arasında yaşamıştır.

- Yaşamış olduğu dönemin siyasi ve toplumsal sorunlarından kurtuluşun, Çin'in geleneksel değerlerine tekrar dönüşle mümkün olduğunu düşünür.

- Konfüçyüs, hayatının son beş yılını meşhur eserlerini kaleme almak ve öğrenci yetiştirmekle geçirmiştir.
- Ölümünden sonra öğretileri hızla yayıllmıştır.
- Mezarı bir ziyaret yeri hâline getirilmiştir.

- Konfüçyüs'ün öğretileri 2500 yıl boyunca Çin'in tarihi ve kültürünü derinden etkilemiştir.
- Konfüçyüs, sosyal düzen ve sağlam bir toplum inşası için çalışmıştır.
- Kültür Devrimi (1966-1976) sonrasında Konfüçyanizm devrim karşıtı ilan edilerek yasaklanmıştır.

4.2. Konfüçyanizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar

- Konfüçyanizm'de ahlak ön plandadır. Bu yüzden Tanrı, ruh ve ölüm ötesi gibi metafizik sorularla neredeyse hiç ilgilenilmemiştir.

- **Tanrı:** Konfüçyüs, Tanrı hakkında konuşmamıştır. Fakat eski Çin dinindeki Tien (Gök) kavramını, öğretisinde kullanır.

- **Ahiret**: Konfüçyüs, kıyamet ve ahiretten söz etmez. Ona göre öldükten sonraki hayatın iyi olması, kişinin bu dünyadaki yaşantısına bağlıdır.

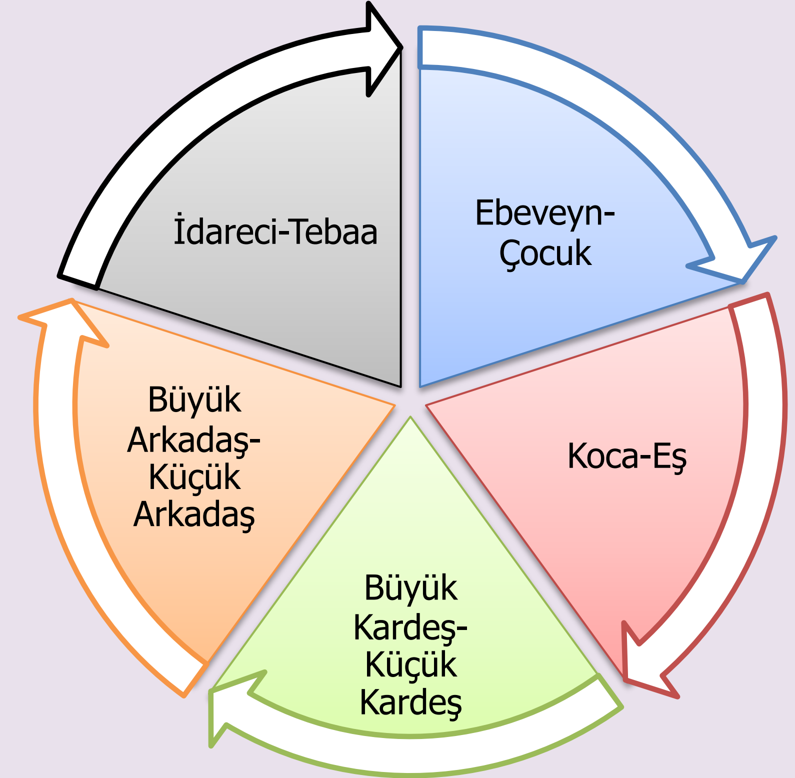
- **Kutsal Kitap:** Konfüçyüs, yaşarken düşüncelerini yazıya geçirmediği için fikirleri değişmeden günümüze kadar gelememiştir.

- Onun düşünceleri büyük oranda, ölümünden sonra öğrencilerinin anlattıklarından yola çıkarak derlenmiş "Konuşmalar" (Lun Yu) adlı kitapta yer alır.

Beş Temel İlişki:

- Sağlıklı bir toplumsal yapı beş temel ilişkinin sağlıklı olmasına bağlıdır.
- Bu ilişkide karşılıklı olmak önemli bir rol oynar.
- Otoriteye ve büyüklere saygı ve itaat, küçüklere ise hoşgörü ve merhamet gerekir.

- **Junzi:** Konfüçyanizm'de "beyefendi" anlamına gelen bir terimdir. Junzi, "Kendin için istemediğin şeyi başkalarına yapma" altın kuralına göre davranan kimsedir.

- **Ren (Doğru Davranış):** İnsanlık erdemi demektir. Bütün erdemleri kendisinde barındıran kişi mükemmel insandır.

- **İdeal Devlet:** Konfüçyüs için ideal bir devlet, ahlaki eğitiminin en üst seviyesine yükselmiş olan ve "bilge kral" diye isimlendirilen bir hükümdar tarafından yönetilen devlettir.

Konfüçyanizm'de Ritüeller

- Konfüçyanizm'de ritüellerin çok önemli bir yeri vardır.
- Bir kişi ritüelleri yerine getirerek erdemli ve üstün insan olabilir.
- Ritüeller, göğe tazim ve atalara tapınma ile Konfüçyüs adına yılda iki kez düzenlenen törenlerin yerine getirilmesinden ibarettir.

Konfüçyanizm’de Semboller

- Konfüçyanizm’in simgesidir.
- Su anlamına gelen işaret, hayatın kaynağını gösterir.

Konfüçyanizm’de Kutsal Mekânlar

- Konfüçyüs Tapınağı, Çin’deki "İlk Tapınak" olarak bilinir.
- Konfüçyüs’ün doğum yeri olan Shandong eyaletinin Qufu kentinde bulunur.

Taoizm hakkında neler biliyorsunuz?

5. Taoizm

Dinin adı	Daojiao
Başlangıcı	MÖ 6. yüzyıl
Öncü İsim	Lao-tzu (Laozi)
Tanrı Düşüncesi	Tao
Temel Kaynak (Kutsal Kitap)	Tao-Te-King

İnanç Esasları	Tao, Yin ve Yang, Wue Wei
Ahlaki Esaslar	Sükunet, Zühd
Akımlar	Quanzhen Dao, Zhengyi Dao
Nüfusu	20 Milyon
Köken	Çin
Yayıldığı Ülkeler	Çin, Tayvan, Hong Kong, Kore, Japonya, Vietnam.

5.1. Taoizm'in Tarihçesi

- Taoizm, Çin'in millî ve yerel dinlerinden birisidir.
- Kurucusu Laozi'nin (İhtiyar Bilgin) hayatı hakkında çok az şey bilinmektedir.
- Taocu felsefe Han Hanedanlığı döneminde (MÖ 206-MS 225) bir din hâline gelmiştir.
- Meditasyon ve rahiplik teşkilatı gibi birçok şeyi Budizm'den almıştır.
- Taoizm, Çin'de 1957'de yasaklanmış, fakat bu yasak 1978'de kaldırılmıştır.

5.2. Taoizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar

Tanrı:

- Tao yaratıcı prensiptir ama yaratıcı değildir. Tao'ya tapınılmaz.
- Tao, yol anlamına gelir ve evrende var olan her şeyin değişmez kaynağıdır. Tao, bilinemez ve isimsizdir.
- Bütün varlıklarda bulunan, Tao'nun erdemi veya onun gizli gücüdür. Bütün varlıkları Tao meydana getirir, Te ise onları besler ve büyütür.

- **Yin ve Yang** iki zıt ilkeyi temsil eder.
- Buna Taoizm'de görecelilik ilkesi de denilir.
- Buna göre iyi kötü, doğru yanlış, güzel çirkin, karanlık aydınlık gibi birbirine zıt görünen şeyler, gerçekte birbirinin tamamlayıcısıdır.

Ahiret:

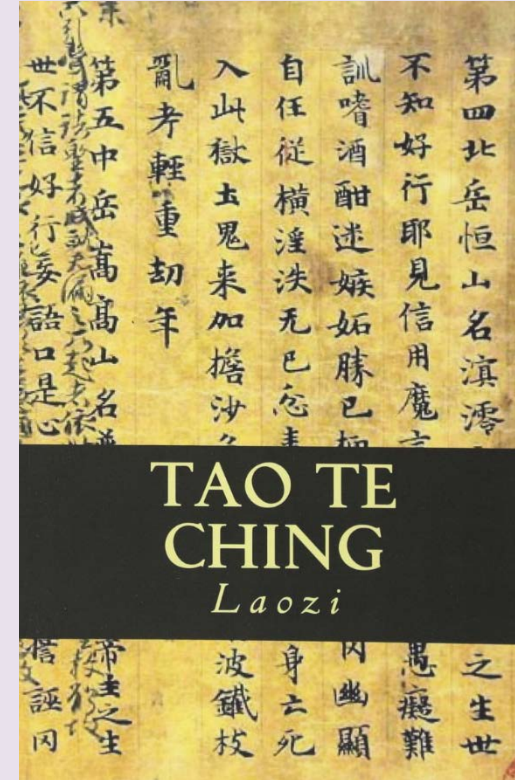
- Taoizm'de bu dünyadan kurtulmak veya karma ve tenasüh gibi bir düşünce yoktur.
- Onlar için dünya gerçektir ve hakiki mutluluğun kaynağıdır. Her kötü işin bu hayatta ve gelecek hayatta kişinin kendisine geri döneceği veya bir cezasının olacağı anlayışı hakimdir.

Kutsal Kitap:

- Taoizm'in en önemli kutsal kitabı bizzat Laozi tarafından yazıldığına inanılan Tao-Te-King'tir.

- Tao; "yol, yaratıcı ilke", Te; "erdem", King; "kitap" anlamına gelmektedir.

- **Temel Ahlaki İlkeler:** Taoizm, mutlak sükûnet ve rahatlık içinde dünyaya sırt çeviren mistik bir hayat tarzına, yani ahlak ve zühde dayanmaktadır.

Tasarruf:
Basit bir hayat yaşayarak tutumlu olmak

Tevazu:
Nefsini gurur ve kibirden uzaklaştırıp mütevazı olmak

Nezaket:
Bütün canlılara karşı merhametli olmak

- **Wu Wei (Vu vey/Eylemsizlik) Prensibi:** Mutluluğun kaynağı tabiatta eylemsizlik ve mevcutla yetinip olana razı olmaktır.

- Wu Wei prensibi kişinin hırsla, açgözlülükle ve bencillikle davranmaması anlamına gelir. Hayatı doğal akışı içinde yaşamaktır.

Taoizm’de Ritüeller

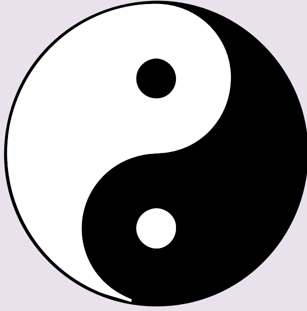
- Taoizm’de ritüeller, eski Çin dinlerinden mistik ve büyüsel unsurlar ile Budizm’den yoga ve meditasyon dâhil birçok ritüelden meydana gelir.

- Başlangıçta Taoizm’in amacı, gerçek mutluluğa ulaşmak ve bu dünyada ölümsüzlüğü elde etmektir.

- MÖ 2. yüzyıldan itibaren Budizm’in etkisiyle rahiplik teşkilatı ortaya çıkmış, manastırlar inşa edilmiş ve ritüeller rahipler aracılığıyla yerine getirilmeye başlanmıştır.

Taoizm'de Semboller

Taiji veya Yin-Yang: İyi-kötü, doğru-yanlış, güzel-çirkin, karanlık-aydınlık gibi birbirine zıt gibi görünen şeyler, gerçekte birbirinin tamamlayıcısıdır.

Su Sembolü: Tao'ya "su yolu" diyenler de vardır. Su asla yukarıya doğru tırmanmaz. Her zaman mütevazı bir şekilde aşağı doğru akar ve okyanusa ulaşır.

Taoizm’de Kutsal Mekânlar

- Taoizm’de kutsal kabul edilen beş dağ vardır. İçlerinde en kutsalı Taishan Dağı’dır.
- Kutsal dağların ölümsüzlüğün mekânı olduğuna ve ölümsüzlerin burada yaşadığına inanılır.
- Eskiden beri Taoist'ler için önemli ziyaret yeri ve sığınak olan bu dağların zirvesine tapınaklar inşa edilmiştir.

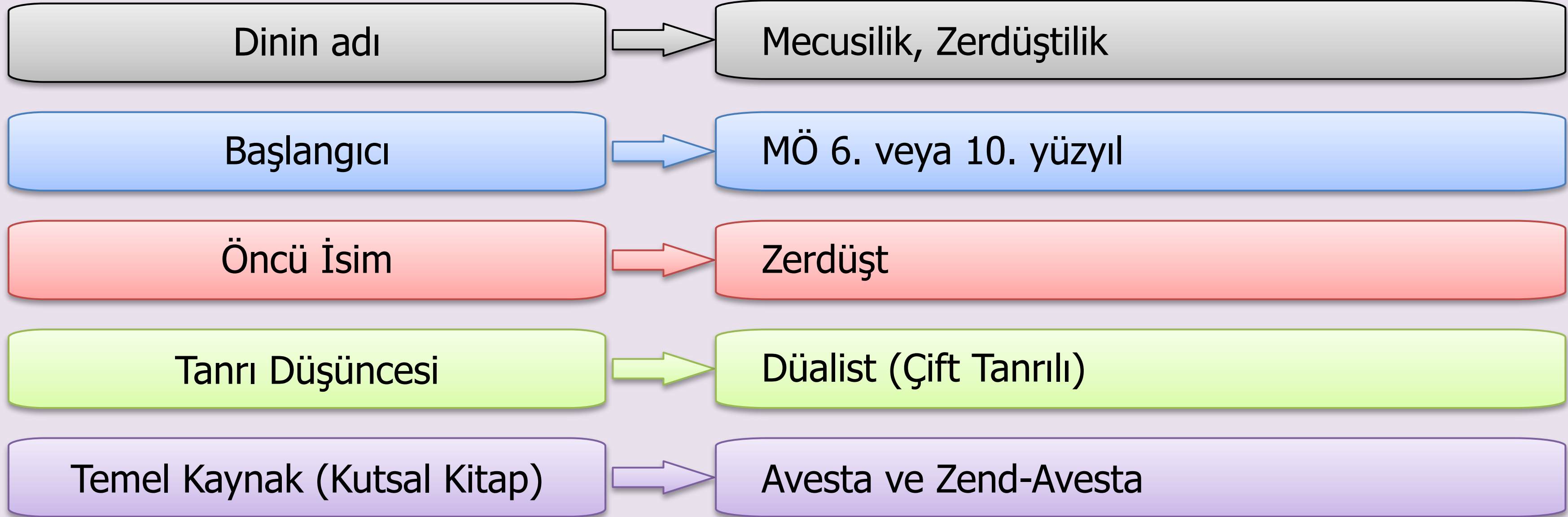

Kutsal Taishan Dağı (Şantung/Çin)

Mecusilik hakkında neler biliyorsunuz?

6. Mecusilik

Dinin adı
Mecusilik, Zerdüştilik
Başlangıcı
MÖ 6. veya 10. yüzyıl
Öncü İsim
Zerdüşt
Tanrı Düşüncesi
Düalist (Çift Tanrılı)
Temel Kaynak (Kutsal Kitap)
Avesta ve Zend-Avesta

İnanç Esasları	Ahura Mazda, Ehrimen, Ataş Vahram, Ateşkede, Saoşyant, Cinvat Köprüsü
Ahlaki Esaslar	Humuta: İyi Düşünce Hukhta: İyi Söz Huvarşta: İyi Davranış
Akımlar	Zürvâniyye
Nüfusu	125.000-150.000
Köken	İran
Yayıldığı Ülkeler	İran, Hindistan, Afganistan, ABD, Kanada, Azerbaycan

6.1. Mecusiliğin Tarihçesi

- Mecusilik İran'da ortaya çıkmış olan bir dindir.

- MÖ 1700'lerden itibaren İran'a gelen Aryanlar'ın dini ile Kadim İran dininin sentezi sonucunda Mecusiliğin şekillendiği ifade edilir.

- MÖ 6. yüzyılda yaşayan Zerdüşt ile birlikte tanrı Ahura Mazda'nın öne çıktığı tek tanrılı bir din olan Mecusilik, Sasaniler döneminde düalist (ikili) bir tanrı anlayışına sapmıştır.

- Mecusilik, MS 272'de İran'da resmî din ilan edilmiştir.

- Müslümanların İran'ı fethetmesiyle, çok sayıda Mecusi İslamiyet'i seçmiştir.

6.2. Mecusilik’te İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar

Tanrı:

- Mecusiliğin kurucusu Zerdüşt, Tanrı'yı **Ahura Mazda** olarak tanımlayıp onu en yüce, her şeye gücü yeten şeklinde ifade etmiştir.
- Ancak onun ölümünden sonra İran’ın kadim dinî geleneklerinin etkisiyle Mecusiliğin içine düalist (ikili) tanrı anlayışı girmiştir.
- Sasaniler döneminde de bu anlayış iyice yerleşmeye başlamıştır.
- Böylece bir tarafta iyilik tanrısı **Ahura Mazda (Hürmüz),** diğer tarafta da kötülük tanrısı **Angra Mainyu (Ehrimen)** şeklinde düalist bir tanrı anlayışı ortaya çıkmıştır.

Saoşyant:

- Mecusilikte zamanın sonuna doğru geleceği beklenilen kurtarıcıdır.
- Zerdüşt'ün soyundan olan ve bakireden doğacağına inanılan Saoşyant ile yeryüzünde iyilik tekrar hâkim olacaktır.

Kutsal Kitap:

- Mecusilerin kutsal kitabına **Avesta** denilmektedir.

- Avesta'nın içinde Zerdüşt'e ait olduğu düşünülen bölüme de Gathalar ismi verilmektedir.

- Sasaniler Dönemi'nde din adamları tarafından Avesta'ya yorum (tefsir) olarak yazılıp derlenen metinlere de Zend-Avesta ismi verilmektedir.

Ölüm ve Ölüm Sonrası:

- Bir kişi öldüğünde onun cesedi kirli sayılır. Bu cesedin hava, su, ateş ve toprağı kirletmemesi için ölü yakılmaz, gömülmez, suya atılmaz.
- Bunun yerine yerleşim yerinden oldukça uzakta bulunan yüksek bir tepede inşa edilmiş **Dahme** veya **Sessizlik Kulesi** denilen yere konulur.
- Cesetler burada parçalanarak akbaba ve benzeri yırtıcı hayvanlar tarafından yenilerek yok edilir.
- Kalan kemikler de Dahme'nin içindeki bölümlere konulur.

Dahme

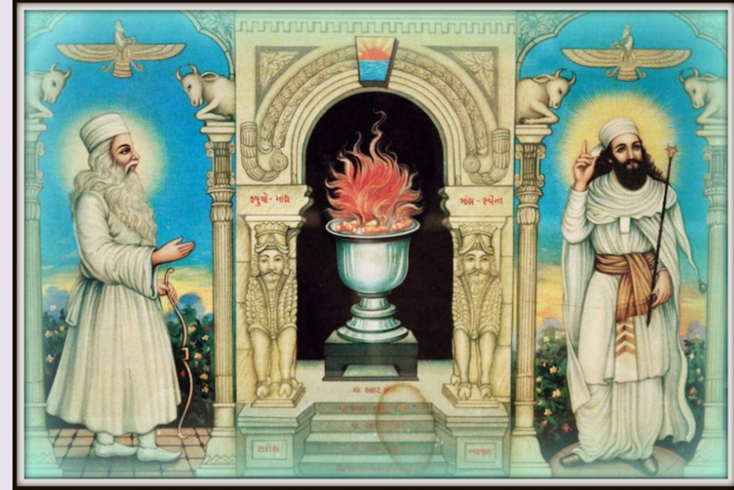
- Ölüm sonrası kişinin ruhu, ilahî âleme doğru yükselir.
- Burada sorguya çekilir. Dünyadayken yaptığı amelleri bir terazide tartılır.
- Şayet iyilikleri ağır basarsa, **Cinvat** denilen köprüden rahatlıkla geçip cennete gireceğine; eğer kötülükleri ağır basarsa köprüden geçemeyip Cehenneme düşeceğine inanılır.

Ateş:

- Mecusilik’te en merkezî inançlardan biri de ateştir. Mecusilikte ateş, Ahura Mazda’nın sembolü olarak görülür.

- Mecusiler, Kutsal ateş (Ataş Bahram) aracılığıyla Ahura Mazda’ya yakarır ve ondan yardım isterler. Bundan dolayı mabedlerine de ateşgede denilmektedir.

- Kutsal ateşin olmadığı yerlerde, güneşe dönerek ritüeller gerçekleştirilir. Zira güneş, Ahura Mazda’nın sembolü ve ateşin kaynağı olarak kabul edilir.

- Kutsal ateşe küfretmek, tükürmek ve söndürmek en büyük günahlardandır.

- Bu nedenle rahipler, kutsal ateşin etrafında ritüelleri yerine getirirken ağızlarını peçeyle kapatırlar.

- Böylece kutsal kitaptan pasajlar veya ilahi okurken ağızlarından çıkabilecek tükürük parçacıklarının kutsal ateşe gitmesine engel olurlar.

Mecusilik'te Ritüeller

- Mecusiler günde beş vakit ayin yaparlar. Bunlar, güneş doğarken, güneş tam tepedeyken, öğleden sonra, güneş batarken ve gece vakti.

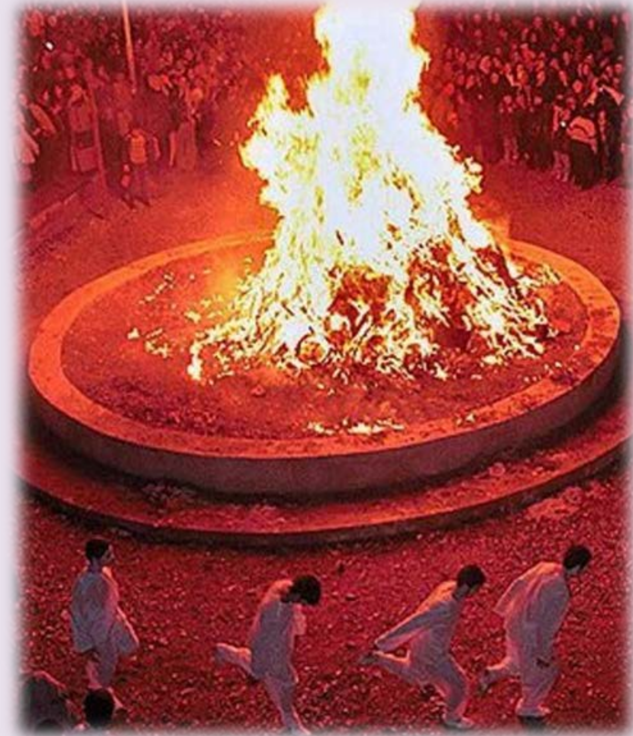
- Bu ayinler, Ahura Mazda'yı sembolize eden kutsal ateşe veya bu ateşin olmadığı yerlerde de güneşe dönerek yapılır.

- Ayin öncesinde abdeste benzer şekilde yüz, eller ve ayakların yıkanması gerekir.

Bayramlar:

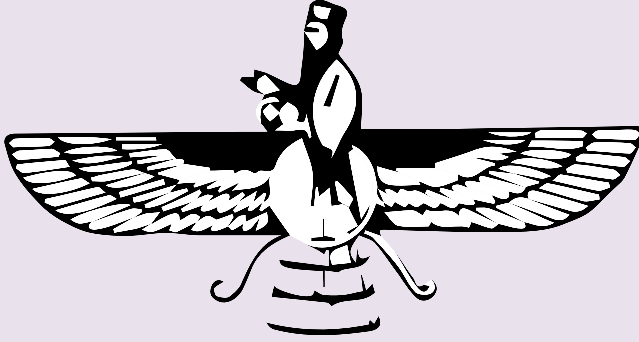
- Mecusilik'te yedi büyük bayram bulunmaktadır. Bunların içinde en önemlisi, No Ruz (Nevruz/Yeni Yıl) adı verilen bayramdır.
- 21 Mart'ta tabiatın dirilmesi anısına kutlanılır.

Rahiplik Teşkilatı:

- Günümüz Mecusiliğinde üç temel rahip sınıfı bulunmaktadır. Bunlar, Dastur, Mobed ve Ervad/ Herbad şeklinde isimlendirilir.
- Dastur, en üst rahiplik sınıfına denir ve bunlar her türlü ayini icra ettirir ve bir anlamda otorite olarak kabul edilir.

Mecusilikte Semboller

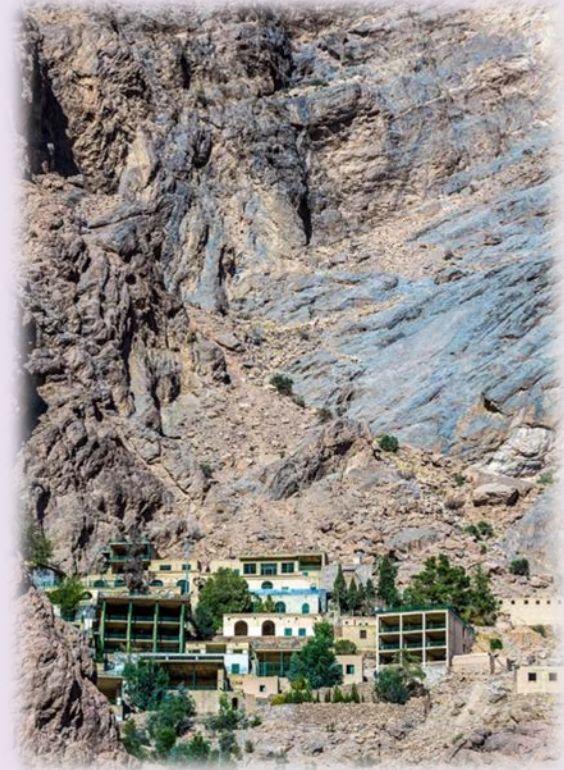

- **Faravahar:** Kanatların üç katlı olması Mecusi ahlak prensipleri olan, iyi düşünce, iyi söz ve iyi ameli temsil eder.

Mecusilik’te Kutsal Mekânlar

- Günümüzde özellikle İran, Mecusi geleneğin kadim izlerinin bulunduğu yerdir.

- Bunun yanında Hindistan’a göç etmiş ve Parsi denilen Mecusiler de vardır. Zira Hindistan, önemli sayıda Mecusi’ye ev sahipliği yapmaktadır.

Ünitemizi Değerlendirelim

1. Hinduizm'deki tenasüh inancı hakkında bilgi veriniz.
2. Budizm'deki nirvana inancını kısaca açıklayınız.
3. Sihizm'deki kutsal kitap inancını kısaca açıklayınız.
4. Konfüçyanizm'deki beş temel ilişki ve önemini kısaca açıklayınız.
5. Taoizm'deki yin-yang inancı hakkında bilgi veriniz.
6. Mecusilerin ölümden sonraki hayat ile ilgili inançları nasıldır?

Cevaplayalım

1. Hinduizm'in inanç esaslarıyla ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) Bir insan ölünce karmasına göre başka başka bir bedende dünyaya gelir.
B) Samsara, doğum ve ölüm döngüsünü ifade eden kavramdır.
C) Kişi ancak nirvanaya ererek samsara'dan kurtulabilir.
D) Kast sistemi doğuştan değil sonradan kazanılan sınıfsal yapıyı ifade eder.
E) Ganj nehri kutsal bir nehir olup burada çeşitli ritüeller gerçekleştirilir.

2. "Bu inanışa göre iyi-kötü, doğru-yanlış, güzel-çirkin, karanlık-aydınlık gibi birbirine zıt görünen şeyler, gerçekte birbirinin tamamlayıcısıdır."

Taoizmle ilgili hakkında bilgi verilen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yin-Yang
B) Nirvana
C) Karma
D) Junzi
E) Samsara

3. Tek tanrılı bir inanışken zamanla bir tarafta iyilik tanrısı Ahura Mazda (Hürmüz), diğer tarafta da kötülük tanrısı Angra Mainyu (Ehrimen) şeklinde düalist bir tanrı anlayışına bu dine hâkim olmuştur.

Bu parçada hakkında bilgi verilen din aşağıdakilerden hangisidir?

A) Budizm
B) Mecusilik
C) Yahudilik
D) Hıristiyanlık
E) Brahmanizm

4. Kişinin hayatta acı çekmesinin nedeni, onda bulunan istek, hırs ve arzulardır. İnsan, istediği ve arzuladığı şeylere ulaşamadıkça acı çekmektedir. İstek ve arzulara son vermek için, Sekiz Dilimli Yolu takip etmek gerekir.

Bu parçada bilgi verilen öğreti aşağıdaki dinlerden hangisiyle doğrudan ilgilidir?

A) Sihizm
B) Taoizm
C) Budizm
D) Mecusilik
E) Konfüçyanizm

5. Bir kişi öldüğünde onun cesedi kirli sayılır. Bu cesedin hava, su, ateş ve toprağı kirletmemesi için ölü yakılmaz, gömülmez, suya atılmaz. Bunun yerine yerleşim yerinden oldukça uzakta bulunan yüksek bir tepede inşa edilmiş Dahme veya Sessizlik Kulesi denilen yere konulur.

Bu parçada açıklanan uygulama aşağıdaki dinlerden hangisine aittir?

A) Sihizm
B) Taoizm
C) Budizm
D) Hinduizm
E) Mecusilik

Hazırlayanlar
Furkan ÖZÜDOĞRU,
Hatice Büşra PAKSOY,
Dilek MENKÜÇ,

Redaksiyon
Suna AKKURT

Tasarım
Öznur ÖZDEMİR

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ